

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

12.5.2023
VN/ 12056/2023

Viite: Hallitusneuvottelut 2023, selvityspyyntö 8.5.2023, Pöytä 8.2

Turvapaikka-asiat, tuomioistuinkäsittelyvaiheen lyhentäminen OM vastaukset

Arvioita eräiden toimenpiteiden vaikutuksista

Muistion taustaksi:

Muistio on pääosin laadittu 9. – 10.5.2023. Tietoja pyritään täydentämään pyydettyäessä. Arviot ovat luonteeltaan suuntaa-antavia.

Turvapaikanhakijoita koskevat asiat osa hallinto-oikeuden ulkomaalaisasioita. Euromääräisiä hyötyjä voidaan saada vain tehostamalla eri tavoin sekä tuomioistuinkäsittelyä että koko käsittelyprosessia. Tuomioistuinkäsittelyjen venyminen vaikuttaa hakijoiden oikeusturvaan ja mikäli käsittelyajat saadaan pidettyä lyhyinä, saavutetaan kansainvälistä suojelua hakevien majoituksesta vastaanottokeskuksissa säästöjä.

Suomalaisessa oikeusvaltiossa on välttämätöntä turvata valittajille oikeudenmukainen oikeudenkäynti. Tätä edistää viivytyksetön tuomioistuinkäsittely, ratkaisukokoonpanojen ja tarvittaessa suullisen käsittelyn mahdollisuuden tuoma oikeusvarmuus sekä prosessuaalisista takeista huolehtiminen.

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Turvapaikka-asiat on nykyisin keskitetty neljään hallinto-oikeuteen. (Helsinki, Turku, Itä-Suomi, Pohjois-Suomi).

Vuonna 2022 osalta turvapaikanhakijoita koskevien asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 13,1 kuukautta, mutta alueellisesti vaihteluväli oli suuri (Itä-Suomessa 7,2 kk ja Turussa 22,8 kk).

Nopeutetussa käsittelyssä turvapaikka-asioita ratkaistiin vuonna 2022 yhteensä 1021 asiaa ja keskimääräinen käsittelyaika oli 6,9 kk, mutta alueellisesti vaihteluväli oli suuri (Itä-Suomessa 3,2 kk – Turussa 12,4 kk).

Mitä on tehty aiemmin:

Valitusaikojen lyhentämisestä turvapaikka-asioissa sekä oikeusavun rajaamisesta turvapaikkapuhuttelussa ja oikeusavun asiakohteisista palkkioista kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa säädettiin Sipilän HO-kaudella (HE 32/2016, laki ulkomaalaislain muuttamisesta 646/2016, laki oikeusapulain muuttamisesta 650/2016).

- Erikoistutkija Outi Lepola / Siirtolaisuusinstituutti laati v. 2018 valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan hankkeena selvityksen turvapaikanhakijoista oikeusavun asiakkaina. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan artikkelisarja 33/2018).
- Elina Pirjatanniemi, Inka Lilja, Maija Helminen, Kristiina Vainio, Outi Lepola ja Anne Alvesalo-Kuusi laativat v. 2021 selvityksen ulkomaalaislain ja sen soveltamiskäytännön muutosten yhteisvaikutuksista kansainvälistä suojelua hakeneiden ja saaneiden oikeusasemaan (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:10).

Valitusaikojen lyhentämisen nähtiin johtaneen siihen, että asian selvittäminen kesti tuomioistuimissa aiempaa pidempään puutteellisten valitusten takia. Valitusajat sekä oikeusapua koskevat säännökset palautettiin yleislainsäädännön mukaisiksi Rinne/Marinin hallituskaudella (HE 247/2020 vp, laki ulkomaalaislain eräiden säännösten kumoamisesta 737/2021, laki oikeusapulain 17 a §:n kumoamisesta).

Tarkasteltuja keinoja:

Keskittämisestä luopuminen

Keskittäminen neljään hallinto-oikeuteen ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista. Kaikki hallinto-oikeudet käsittelevät muitakin ulkomaalaisasioita. Hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin voisi vähentää suullisten käsittelyjen aiheuttamia ruuhkia tietyissä hallinto-oikeuksissa.

Turvapaikka-asioiden käsittelyajoissa on suuret tuomioistuinkohtaiset erot. Resurssien jakamien yksittäiselle tuomioistuimelle kuuluu Tuomioistuinviraston toimivaltaan. Hallinto-oikeuden ylituomari vastaa tuomioistuimensa johtamisesta.

Juttujen jakaminen

Jutut voisi jakaa tehokkaammin eri hallinto-oikeuksien välillä.

- Yksi ongelma on, että päätökset jaetaan ulkomaalaislain 193 §:n nojalla eri hallinto-oikeuksiin sen mukaan, mikä Migrin turvapaikkayksikkö on tehnyt päätöksen. Migri keskittää omiin turvapaikkayksikköihinsä tiettyjä päätöksiä, jolloin valitukset ohjautuvat vain yhteen hallinto-oikeuteen. Kun Migri muuttaa työnjakoaan, muuttuvat myös hallinto-oikeuksien asiaryhmät siten, että jutut ohjautuvatkin taas eri hallinto-oikeuteen, jolla ei ole näihin aiempaa kokemuspohjaa.

Turvapaikka-asioissa voisi selvittää hallinto-oikeuksien osalta ns. valtakunnallisen työjonon käyttöön ottamista.

Käsitleminen kiireellisenä

Turvapaikka-asiat on jo nykyään säädetty käsiteltäviksi kiireellisinä hallintotuomioistuimessa, kuten merkittävä osa hallinto-oikeuksissa käsiteltävistä muistakin asioista. (Ulkomaalaislaki 193 §)

Turvapaikka-asioissa ei ole säännöstä, jonka mukaan asian käsittely hallintotuomioistuimessa olisi aloitettava tietyssä määräajassa sen vireille tulon jälkeen. Tällaiseen sääntelyyn on perinteisesti suhtauduttu pidättyväisesti. Tietyt täytäntöönpanoa koskevat päätökset on tehtävä ulkomaalaislain 199 §:n 4 momentin nojalla seitsemän päivän kuluessa hakemuksesta. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

- Nykytilan haaste on, että suuri osa hallinto-oikeuksissa käsiteltävistä asioista on säädetty kiireellisesti käsiteltäviksi. Sääntelyn hajanaisuus ja kiireellisesti käsiteltävien asioiden määrän jatkuva lisääminen ovat johtaneet sääntelyn vaikuttavuuden vähenemiseen. Tämän vuoksi monissa laeissa kiireellisesti käsiteltäviksi säädettyissä asioissa käsittelyajat ovat pitkiä.

Tuomioistuimen kokoonpanosäännökset

Hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 §:n 1 momentin mukaan hallinto-oikeus on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, jollei toisin säädetä. Hallinto-oikeuslain 12 a §:n 1 momentin 8 kohdassa säädetään, että hallinto-oikeus on toimivaltainen kaksijäsenisenä ulkomaalaislain mukaisissa asioissa. Hallinto-oikeuslain 12 b §:n mukaan hallinto-oikeus on toimivaltainen yksijäsenisenä ulkomaalaislain mukaisissa hakemuksen tutkimatta jättämisestä koskevissa asioissa ulkomaalaislain 103 §:n nojalla ja asioissa, joissa on käytetty nopeutettua menettelyä ulkomaalaislain 104 §:n nojalla.

- Liitetiedostossa 2 on KHO:n tuore kokoonpanoja koskeva vuosikirjaratkaisu, jonka mukaan suullisessa käsittelyssä on oltava kolme jäsentä eikä kaksi, kuten muutoin turvapaikka-asioissa.
- Oikeusministeriön HO-kortissa 1.18. esitetään hallintotuomioistuinten kokoonpanoja koskevien säännösten ajantasaistamista. Tässä yhteydessä tulee arvioitavaksi myös se, onko suullista käsittelyä koskevaa säännöstä aihetta täsmentää edellä viitatus KHO:n ratkaisun jälkeen.

Uudet väitteet turvapaikkaprosessissa

Laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (HOL) on 46 §, joka mahdollistaa selvityksen rajoittamisen. Se kuuluu seuraavasti: ”Kun hallintotuomioistuin katsoo asian tulleen selvitettyksi, se voi asettaa asian laatuun nähden kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa oikeudenkäynnin osapuolten on toimitettava mahdollinen lisäaineisto asiassa. Jos osapuoli toimittaa lisäaineistoa tämän määräajan jälkeen, hallintotuomioistuin voi jättää sen huomioon ottamatta.” Sama säännös on ollut jo aiemmin myös ulkomaalaislain (301/2004) 197 a§:ssä.

- Ministeriön käsityksen mukaan uudet väitteet oikeudenkäynnissä eivät ole näissä asioissa yleisesti muodostuneet miksiäkään pullonkaulaksi ja joka tapauksessa HOL 46 § riittää selvityksen rajoittamiseen tarvittaessa.

Prosessin tehostaminen ja kehittäminen yhdessä Migrin toiminnan kanssa

Jos ensimmäisessä vaiheessa saadaan selvitettyä kattavasti hakemuksen perusteet ja hallintopäätös on riittävän laadukas ja harkittu, se edesauttaa asian selvittämistä muutoksenhakuvaiheessa. Tämän vuoksi *Migrin asianmukainen resursoiminen* voisi olla kokonaisuuden kannalta yksi olennainen ratkaisu.

- Hallintotuomioistuinten kumoamien ja Migrille palauttamien päätösten määrässä on vaihtelua (liite 3). Tästä ei kuitenkaan voida tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä, tai sitten pitäisi vähintäänkin tilastoida asian Migrille palauttamisen syyt. Jos hakija esittää vasta hallinto-oikeudessa uuden seikan, kuten kääntymisen kristinuskoon tai

seksuaalisen suuntautumisen, asia palautetaan Migrille ensi asteena arvioitavaksi. Samoin jos hakijan kotialueen turvallisuustilanne muuttuu. Eli kyseiset ratkaisut eivät läheskään aina kerro ongelmista alkuperäisessä prosessissa Migrissä.

Suullisten käsittelyjen rajaaminen

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 (1) art. velvoittaa myös suullisen käsittelyn järjestämiseen, ainakin yhdessä oikeusasteessa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä on katsottu, ettei suullisen käsittelyn järjestäminen hallintolainkäytössä aina ole välttämätöntä, jos selvitys on esimerkiksi vain teknistä tai lääketieteellistä. Turvapaikka-asiat ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että **suullisten käsittelyjen kategorinen rajoittaminen tässä asiaryhmässä olisi todennäköisesti tulkittavissa sopimusrikkomukseksi. Tämän oikeuden rajaamiseen on siten suhtauduttava erityisen pidättyväisesti.** Turvapaikka-asiassa, jossa asianosainen suullista käsittelyä vaatii ja/tai selvitystarve on olemassa, on voitava jatkossakin järjestää suullinen käsittely.

- Liitteessä 2 on kooste suullisten käsittelyjen määrästä viime vuonna hallinto-oikeuksissa turvapaikka-asioissa sekä KHO:n relevantti käytäntö, joka linjaa, koska suullisia käsittelyjä on järjestettävä.
- Liitteestä 2 ilmenee, että suullinen käsittely ei muodostu turvapaikka-asioissakaan mitenkään pääsäännöksi ratkaistujen asioiden kokonaisuuteen verrattuna, eli tälläkin hetkellä se järjestetään vain pienessä osassa ratkaistavia asioita, ei siis mitenkään automaattisesti kaikissa turvapaikka-asioissa.

Uusintahakemukset

Turvapaikkaprosessien kokonaiskestoja tuomioistuimissa eivät niinkään pidennä hallinto-oikeuksien suulliset käsittelyt vaan uusintahakemukset. Hakijan oikeusturva huomioon ottaen ei kuitenkaan ole tehokasta keinoa, jolla uusintahakemusten tekemistä voitaisiin estää.

- Hakijalle saattaa tulla uusia turvapaikkaperusteita, jollaisia voivat olla kotimaassa tapahtuneet muutokset turvallisuustilanteesta yleensä tai muutokset henkilökohtaisessa tilanteesta (esim. tukiverkostossa tapahtuneet muutokset) tai sekundääriset suojeluperusteet, kuten kristinuskoon kääntyminen, seksuaalisen suuntautumisen muuttuminen, terveydentilan muuttuminen.
- Uusintahakemusten osalta prosessia on jo tehostettu mahdollisuuksien mukaan Migrissä ulkomaalaislain 102–104 §:n säännöksillä. Oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen selvittämisvelvollisuuden laajuuteen ja muutoksenhaun laajuuteen ei voida vaikuttaa.

Ulkomaalaislain 101 §:n mukaan hakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi, jos perusteeksi ei ole esitetty kansainvälisen suojelun myöntämisen syitä, tai esitetyt väitteet ovat selvästi epäuskottavia tai hakijan ilmeisenä tarkoituksena on käyttää väärin turvapaikkamenettelyä, tai hakija on saapunut turvallisesta alkuperämaasta, jonne hänet voidaan palauttaa.

Ulkomaalaislain 102 §:n mukaan uusintahakemuksen, voi jättää tutkimatta siinä tapauksessa, ettei hakemus sisällä tai asiassa muutoin ole ilmennyt uusia seikkoja tai perusteita, jotka lisäävät merkittävästi sen todennäköisyyttä, että hakijaa tulisi pitää kansainvälistä suojelua saavana henkilönä. Tutkittavaksi ottaminen edellyttää lisäksi, ettei hakija ole voinut esittää näitä seikkoja tai perusteita aikaisemmin itsestään riippumattomista syistä. Vastaavanlaista rajoitusta hakemuksen tutkittavaksi ottamiselle ei ilmeisesti ole missään muualla lainsäädännössä.

- Uusintahakemusten käsittelyä nopeuttaa merkittävästi, kun ulkomaalaislain 103–104 §:n nojalla kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan näissä tilanteissa jättää tutkimatta tai käsitellä nopeutetussa menettelyssä.
- Vaikka asiat eivät keskimäärin olisi kovin monimutkaisia, edellä kuvatut jälkiseikat, joita on monia erilaisia, ja se, että niitä on voitava esittää uusintahakemuksellakin, aiheuttaa, että prosessit voivat olla pitkäkestoisia. Ei ole lainkaan harvinaista, että henkilöllä on kolmas uusintahakemus vireillä.

Käännyttämispäätöksen täytäntöönpanon keskeyttämistä tai kieltämistä koskevan hakemuksen määräajoista säädetään ulkomaalaislain 198 b § ja 199.4 §:ssä. Hallintotuomioistuin voi kuitenkin aina keskeyttää tai kieltää täytäntöönpanon viran puolesta asian ollessa vireillä tuomioistuimessa. Lähtökohtaisesti uusintahakemuksin estää maastapoistamisen vireilläolonsa ajaksi, mutta tästä on säädetty seuraavat poikkeukset ulkomaalaislain 201 §:n 5–7 momentissa:

Toisen 102 §:ssä tarkoitetun uusintahakemuksen jättäminen ei estä aikaisempaan uusintahakemukseen muun kuin 95 b §:n nojalla tehdyn lainvoimaisen käännyttämispäätöksen täytäntöönpanoa.

Jos hakija peruuttaa valituksensa kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa, 102 §:ssä tarkoitettu uusintahakemus ei estä aikaisemman hakemuksen johdosta annetun lainvoimaisen käännyttämispäätöksen täytäntöönpanoa.

Ensimmäinen uusintahakemus, joka ei täytä 102 §:n 3 momentissa säädettyjä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, ei estä aikaisemman hakemuksen nojalla tehdyn lainvoimaisen käännyttämispäätöksen täytäntöönpanoa, jos

uusintahakemuksen tarkoituksena on vain tämän päätöksen välittömän täytäntöönpanon estäminen tai viivyttäminen.

Jatkomuutoksenhaku

Jatkomuutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on *valitusluvanvaraista* oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin perusteella.

- Valitusluvan myöntämisen edellytykset ovat ulkomaalaislain mukaisissa asioissa tiukemmat kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan. Ulkomaalaislain 196 §:n 4 momentin mukaan valituslupa voidaan myöntää, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu *erityisen* painava syy.
- Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1262/2006) 6 §:n 2 momentin mukaan korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen kolmijäsenisenä käsittelemään ja ratkaisemaan valituslupaa koskevan asian. Saman pykälän 4 momentin mukaan korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kahden jäsenen kokoonpanossa ratkaisemaan valituslupahakemusta koskevan asian kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa, jollei ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä. Asia voidaan käsitellä ja ratkaista kahden jäsenen kokoonpanossa myös, kun valituksenalaisella päätöksellä on samalla ratkaistu muulla perusteella haettu oleskelulupa ja päätetty maasta poistamisesta ja maahantulokiellosta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentista johtuu vaatimus, että turvapaikan antamista koskeva päätös tulee voida saattaa tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi (PeVL 16/2000 vp, s. 4/II).

Jatkomuutoksenhakuoikeutta on perustuslakivaliokunnan käytännössä katsottu voitavan rajoittaa oikeudellisesti yksinkertaisissa asioissa, joissa ei ole merkittävää oikeussuojan tarvetta ja joissa edeltävät oikeussuojakeinot ovat riittävät.

- Perustuslakivaliokunta on mm. lausunnoissaan PeVL 11/2009 vp ja PeVL 23/2013 vp katsonut, että kun jatkovalitusoikeuden rajoitus kohdistuu tarkasti rajattuihin kysymyksiin eikä kielto ole asioiden laatu huomioon ottaen kohtuuttoman laaja tai muodostu oikeusturvan kannalta suhteettomaksi, jatkomuutoksenhakua koskeva kielto ei ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n 2 momentin kanssa.
- Perustuslakivaliokunta on painottanut launnessaan PeVL 24/2016 vp, s. 4, että perustuslain näkökulmasta olennaisia ovat oikeusturvaan ja yleensä käsittelyn asianmukaisuuteen liittyvät näkökohdat, etenkin kun

huomioidaan, että kansainvälisen suojelun asioissa on kyse erityisen haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä, joiden suhteen oikeusturvavaatimukset korostuvat.

Näillä perusteilla oikeusministeriön näkemyksen mukaan jatkomuutoksenhakuoikeutta ei voida rajoittaa enempää, kuin mitä sitä jo nykyisellään on rajoitettu valituslupasäntelyllä

Oikeusapu

Oikeusministeriön käsityksen mukaan oikeusavun säädösmuutoksilla turvapaikkaprosessien kestoon tai muutoin säästöihin tp-prosessissa ei hevin löydy ratkaisuja.

- Kuten muistion alussa on todettu, ulkomaalaislakiin ja oikeusapulakiin tehtiin pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella muutoksia turvapaikanhakijoiden oikeusavun ja valitusaikojen osalta. Avustajille säädettiin asiakohdaiset palkkiot ja palkkio turvapaikkapuhuttelussa läsnäolosta säädettiin maksettavaksi vain, jos siihen on erityisen painavia syitä tai avustettavana on alaikäinen lapsi. Samalla valitusajat lyhennettiin 21 ja 14 päivään (HE 32/2016 vp). Muutokset tulivat voimaan 1.9.2016 (L 646/2016 ja 650/2016).
- Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa vahvistettiin. Tämä tapahtui muun ohella siten, että mahdollistettiin avustajan käyttö turvapaikkapuhuttelussa ja otettiin käyttöön tuntiperusteiset palkkiot avustajille. Samalla palautettiin yleiset hallinto-oikeudelliset valitusajat. Nämä muutokset tulivat voimaan 1.8.2021 (HE 247/2020 vp ja ja laki 737/2021 ja 738/2021). Avustajan läsnäolon puhuttelussa nähtiin parantavan kaikkien relevanttien asianhaarojen esiin tuomista aikaisessa vaiheessa ja siten edesauttavan ratkaisun tekemistä. Asiakohtaisen palkkion poistamisella pyrittiin turvaamaan asiantuntevan avustajakunnan saatavuutta.
- Hallintovaiheessa avustajana toimii pääsääntöisesti julkinen oikeusavustaja. Erityisistä laissa mainituista syistä julkisin varoin kustannettuna avustajana voi toimia myös yksityinen avustaja, joko asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Molemmissa tapauksissa avustaja voi osallistua päämiehensä kanssa turvapaikkapuhutteluun, jos se on tarpeellista asian hoitamisen kannalta.
- Ammattitaitoisen avustajan mukana olo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tehostaa prosessia myöhemmissä vaiheissa ja helpottaa tuomioistuinkäsittelyä. Pohjoismaista ainakin Norjassa ja Tanskassa kaikille turvapaikanhakijoille määrätään avustaja valitusasioissa aina. On kuitenkin erittäin vaikea arvioida, toisiko avustajista aiheutuva lisäkustannus suurempia tai edes vastaavia säästöjä hallinto-oikeuksissa.

Meillä ei missään asiaryhmissä ole ns. "avustajapakkoa". Näin suuri muutos edellyttäisi laajemman selvityksen HO-kauden aikana.

Taloudelliset vaikutukset

Säästöpotentiaalia olisi löydettävissä useimpien toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta. Oikeusministeriön arvion mukaan esimerkiksi mm. keskittämistä luopuminen (4 HaOn lisäksi tp-asioista käsiteltäisiin Hämeenlinnassa ja Vaasassa) ja prosessin tehostaminen Migrissä (tp-hakemuksen perusteet saataisiin kattavasti selville hallintomenettelyn ensivaiheessa Migrissä) voisi tehostaa asioiden käsittelyä.

Huomiona, että valtioneuvosto tai oikeusministeriö ei voi asettaa yksittäisille asioille käsittelyaikatavoitteita vaan jokainen yksittäinen asia hoidetaan oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti siten kuin kukin oikeudenhoidon riippumaton viranomais asiansäilyttää ja ratkaisee.

Oikeudenhoidon selontekoon oli kirjattu hallinto-oikeuksien keskimääräisen käsittelyajan tavoitteeksi 7 kk edellyttäen, että tuomioistuimilla on käytettävissään riittävät resurssit. Teknisen valtiontalouden kehityksen vuosille 2024-2027 sisältämä tasokorotus kattaa valtaosan oikeudenhoidon nykyisten tehtävien rahoitusvajeen korjauksesta mutta se ei suoraan kohdennut turvapaikka-asioiden käsittelyyn. Laskennallisesti, jos yhden vuorokauden hinnaksi vastaanottokeskuksessa on määritelty keskimäärin 50 euroa niin karkean arvion mukaan tuomioistuimille kohdennettava 1,5 milj. euron lisäresurssi voisi tehokkaimmillaan tarkoittaa noin 14,3 milj. euron säästöä vastaanottomenoissa.

- Vuonna 2022 ratkaistiin 1200 turvapaikanhakijan asiaa ja keskimääräinen ratkaisuaika oli 13,1 kk. Jos käsittelyaikaa saadaan lyhennettyä viidellä kuukaudella 7 kuukauteen [Itä-Suomi 7,2 kk], niin se merkitsisi 9 miljoonan euron säästöä valtiontalouteen (150 pvää*50 euroa*1200 hakijaa). Vastaavasti nopeutetussa käsittelyssä ratkaistiin 1000 asiaa ja keskimääräinen ratkaisuaika oli 6,9 kk. Jos käsittelyaikaa saadaan lyhennettyä kolmella ja puolella kuukaudella 3,3 kuukauteen [Itä-Suomi 3,2 kk], niin se merkitsisi lisäksi noin 5,3 miljoonan euron säästöä valtiontalouteen (105 pvää*50 euroa*1000 hakijaa).

Vaikka turvapaikka-asioiden keskimääräiset käsittelyajat ovat vuoden 2023 alussa lähteneet alenemaan, tämänhetkiset alueelliset käsittelyaikaerot huomioon ottaen keskimääräisen käsittelyajan lyhentyminen 7 kuukauteen

kaikissa hallinto-oikeuksissa vaikuttaa kuitenkin haastavalta. Tuomarivirkojen tulisi olla pysyviä, joten mahdollisen lisärahoituksenkin tulisi olla pysyvää.

Lisätietoja: Niina Puolusmäki ja Juha Saunamäki HOO, Päivi Tiainen- Hyrkäs, Anne Hallavainio, YOO, Elina Nyholm, DJO

Liite 1: turvapaikka-asioiden tilastot ajalta 1.1.- 31.3.2023

Liite 2: suulliset käsittelyt turvapaikka-asioissa vuonna 2022 sekä oikeuskäytäntöä

Liite 3: hallinto-oikeuksien turvapaikka-asioiden ratkaisut 2015 – 2022